

HARP
SANAT

Denizde Türkler: Osmanlı Kuruluş Dönemi

Ali Haydar Emir (Alpagut)

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Aytaç Kepir

Editör: Caner Aydın

Son Okuma: Korhan Altunyay

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

1. Basım, İstanbul, Haziran 2025

ISBN: 978-625-9708-41-6

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

**DENİZDE TÜRKLER:
OSMANLI KURULUŞ DÖNEMİ**

Ali Haydar Emir (Alpagut)

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevinin Yayın Esasları	7
YAYIMA HAZIRLAYANIN NOTU	11

1. DENİZ KONTROLÜNÜN

BALKAN HARPLERİNE TESİRİ	13
UMUMİ MÜLAHAZA	13
TÜRKİYE-BİZANS HARBİ BAŞLIYOR	17
AKDENİZ BOĞAZI'NIN [ÇANAKKALE BOĞAZI'NIN] ALINMASI	22
GELİBOLU ZAPTINDAN SONRA OSMANLI DENİZ ORDUSU	28
TÜRKİYE-BİZANS HARBİNİN BALKAN HARBİNE DÖNMESİ	30
GELİBOLU'NUN DENİZ DAYANAĞI YAPILMASI	35
İKİ CEPHEDE HARP VE DENİZ KONTROLÜ	39

2. İMPARATORLUĞUN KURULUŞUNDA

DENİZ KUVVETİ	51
ANKARA MUHAREBESİ'NİN BAHRİ [DENİZLE İLGİLİ] NETİCELERİ	51
DENİZ KUVVETİNİN SALTANAT HARBİNE TESİRİ	54
YAKIN ŞARK'TA VENEDİK FİLOSU	60
İSYAN HADİSELERİNDE DENİZ KUVVETİNİN OYNADIĞI ROL	65
TÜRKİYE, BİZANS VE VENEDİK	75
TÜRKİYE SULARINDA SALİP [HAÇLI] DONANMASI	79

3. ŞARK İMPARATORLUĞU’NUN YIKILIŞINDA DENİZ KUVVETİ	87
TÜRK SEFERBERLİĞİ	87
BİZANS SEFERBERLİĞİ	101
MUHASARADAN EVVELKİ HAREKÂT	114
MUHASARA VE MÜDAFAA TERTİBATI.....	115
MUHASARANIN BİRİNCİ SAFHASI (12-18 NİSAN).....	119
LİMANIN ZAPTINA TEŞEBBÜS (19-23 NİSAN).....	122
HALIÇ’TEKİ MÜCADELE (23 NİSAN-28 MAYIS)	129
DRAMIN SON PERDESİ (29 MAYIS).....	133
4. OTUZ YIL SAVAŞI’NIN DENİZ CEPHESİ.....	137
OTUZ YIL SAVAŞI’NIN MAHİYETİ	137
İLK DEVRE: RODOS YALNIZ.....	140
İKİNCİ DEVRE: İTTİFAKLAR BAŞLIYOR.....	144
ÜÇÜNCÜ DEVRE: VENEDİK’İN HARBE GİRMESİ.....	156
DÖRDÜNCÜ DEVRE (DENİZDE TECAVÜZİ HAREKET)..	163
SAVAŞIN SONU.....	187
TÜRKİYE VE MİSİR.....	202
5. AKDENİZ KONTROLÜNE DOĞRU	211
TÜRKİYE-VENEDİK MÜNASEBATINDA GERGİNLİK.....	211
HARP HAZIRLIKLARI.....	218
HARBİN BİRİNCİ YILI (1499)	222
HARBİN İKİNCİ YILI (1500).....	257
HARBİN ÜÇÜNÇÜ YILI (1501).....	269
HARBİN DÖRDÜNCÜ YILI (1502)	274
MUSALEHA [BARIŞ]	275
DİZİN	281

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirilmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun

akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlanmış sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşüncesi ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

YAYIMA HAZIRLAYANIN NOTU

Haydar Alpagut'un *Denizde Türkler* adlı eserini üç kitap hâlinde yayıma hazırladık. *Denizde Türkler: Osmanlı Öncesi* ile başlayan serimiz, *Denizde Türkler: Osmanlı Kuruluş Dönemi* adlı ikinci kitabımızla devam ediyoruz. Birinci kitapta Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar olan kısım ele alınmaktaydı. İkinci kitabımızda, Osmanlı'nın yükselme dönemine kadar olan denizdeki hâkimiyeti ve denizdeki kuvvetlerin siyasi olaylara etkisi ele alınmaktadır.

Dört bölümden oluşan eserimizde Osmanlı'nın kuruluş sürecinde topraklarını genişletmesi ve bu süreçle birlikte komşu devletlerin birbirleriyle olan siyasi mücadeleleri ve Osmanlı'nın Gelibolu'yu yurt edinme mücadelesi anlatılmaktadır. İlk bölümde deniz kontrolünün Balkanlarda yapılan savaşlara etkisi, ikinci bölümde Yıldırım Bayezid'in Timur ile yaptığı Ankara Muharebesi'nin kaybedilmesi, Yıldırım'ın oğulları arasındaki saltanat kavgası ve bu kavganın sürecinde deniz kuvvetlerinin saltanat mücadelesindeki etkileri değerlendirilmektedir.

Üçüncü bölümde, İstanbul'un fethine değinilmektedir. Özellikle deniz kuvvetlerinin Bizans'ın yıkılışındaki tesiri, Osmanlı'nın ve Bizans'ın seferberlik süreci, Haliç ve limanlardaki olaylar anlatılmaktadır. Dördüncü bölümde Fatih Sultan Mehmet dönemine ayıran yazar, bu dönemdeki siyasi olayları kronolojik olarak ele almaktadır. Kitabın son bölümünde, Akdeniz üzerinde hâkimiyet kurma süreci ele alınmaktadır. 1499'dan 1502'ye kadar Venedik ile

yapılan denizlerdeki Navarin, Modon, Koron ve İnebahtı mücadeleleri ve barış anlaşması üzerinde durulmuştur.

Eseri yayıma hazırlarken şu hususlara dikkat ettik: Eserin orijinaline sadık kalarak sadeleştirme yapmadık. Ancak eserdeki anlatım bozukluklarına ve yazım hatalarına müdahale ettik. Günümüz okuru için anlaşılması güç kelimelerin anlamlarını köşeli parantez ([]), yazar tarafından verilen açıklamaları ise parantez () içerisinde gösterdik. Yazarın eserde kullandığı dipnotları Müellif Dipnot (M.D.) şeklinde, yine dipnotta verdik. Kelimelerin günümüzdeki anlamları için Türk Dil Kurumunun dijital sözlüğü (sozluk.gov.tr) ana başvuru kaynağımız oldu. Burada yer almayan kelimeler için de Ferit Devellioğlu'nun *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*'inden yararlandık. Eserde yer verdiğimiz açıklamaları dipnotta belirttik. Mevcut yazım hatalarını Türk Dil Kurumunun güncel *Yazım Kılavuzu*'nu esas alıp düzelttik.

Eserin basımını gerçekleştiren Harp Sanat Yayınevi'nin yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Caner AYDIN
Sinop, 19.02.2025

1. DENİZ KONTROLÜNÜN BALKAN HARPLERİNE TESİRİ

Umumi Mülahaza - Türkiye-Bizans Harbi Başlıyor - Akdeniz Boğazı'nın Alınması - Gelibolu Zaptından Sonra Osmanlı Deniz Ordusu: Türkiye Bizans Harbinin Balkan Harbine Dönmesi - Gelibolu'nun Deniz Dayanağı Yapılması - İki Cephe Harp ve Deniz Kontrolü

UMUMİ MÜLAHAZA

Maltepe Muharebesi (Mayıs 1330) Anadolu'daki Türk -Bizans harbine kati [kesin] surette nihayet vermişti. Bu muzafferiyetten 24 sene sonra, Türkiye'nin Akdeniz Boğazı'nı zapt etmesiyle yeni bir harp devresi açıldı ve bir asır içinde Bizans, Bulgaristan, Sırbistan, Romanya, Arnavutluk, Bosna ve Hersek hükümetleri haritadan silinerek, Türk milleti Balkan Yarımadası'na yerleşti. O kadar az bir zamana sığan böyle geniş neticeli bir faaliyet, diğer milletlerin askerî tarihlerinde görülmuş şeylerden değildir. Harp sahnesinin denizaşırı bir kıtada olduğu, bütün sevkiyatın Anadolu'dan yapıldığı, karşımızdaki düşmanın karada Balkan hükümetlerine Macaristan'ın dahi iltihakıyla [katılmasıyla] çok kuvvetli olmasından başka Venedik, Ceneviz ve Rodos gibi deniz cumhuriyetlerinin muavenetlerine [yardımlarına] istinat ettiği [dayandırdığı] düşünülürse Balkan istilasının kıymet ve ehemmiyeti bir kat daha artar.

Nakliyatta boğazlar ve bunlara mücavir [komşu] yollar kullanıldığı için bahri sevkiyat [deniz sevkiyatı] o derece güçlüğe ve tehlikeye maruz kalmamıştır fakat karşıdan karşıya asker sevkiine elverişli olan bu geçitlerin herhangi bir düşman filosu tarafından tıkanmaya da aynı derecede müsait buldukları düşünölmelidir. Anadolu'yu kaybeden ve Balkan Yarımadası'ndaki varlığını muhafaza kavgasına düşen Bizans'ın epeyce kuvvetli bir filosu vardı; Yakın Şark'ta çok zengin kolonilere malik olan Cenova ve Venedik Cumhuriyetleri, Türkiye'nin Avrupa cihetine yayılmasıyla bütün ticari menfaatlerini kaybedecekleri aşikâr olduğundan bu istilaya bütün kudretleriyle muhalefet etmeleri tabii idi. Rodos Hükümeti dahi her fırsatta deniz yollarını kesmek isteyen bahri devletlerle birleşecek mühim bir unsur teşkil ediyordu. Bu derece müsaadesiz bir vaziyette bulunan Türkiye, hedefine nasıl yürüdü? Hangi kuvvetle deniz yollarını elinde tutarak nakliyatını idame etti [sürdüdü]? Bizans filosuna ne oldu? Türk istilası devam ederken bahri cumhuriyetler ne yapıyorlardı? Bu mevzuların tetkiki [incelenmesi] Gelibolu ve İstanbul sukutları [düşüşlerini] arasını dolduran vakalarda, Türk deniz kuvvetinin ifa etmiş olduğu [gerçekleştirdiği] parlak vazifeyi meydana çıkaracaktır.

Balkan Yarımadası'nın tabii hududuna kadar zaptı, İstanbul'un ve Mora'nın fethiyle nihayet buldu. Bu harekât, tarihlerin yazdıkları şekilde başıbozukça yapılmadı; muntazam başlayan ve muntazam biten birtakım harp devreleri neticesinde gayesine vardı. İlk devre, yalnız Bizans'a karşı açıldığı hâlde çok geçmeden umumi bir Balkan seferi şeklini alan 1354-1376 Harbi'dir. Bu harp, Türk askerliğine şeref veren ilmî kıymetine rağmen askerî ve hususıyla bahri noktainazardan [çerçveden] henüz tettebbu edilmemiştir [araştırılmamıştır]; efsanevi bir sal seyahati ile açılmış görünür;

Sazlıdere’de, Sırpsındığı mevkiinde, Kosova’da, Niğbolu’da, Var-na’da parlak muzafferiyetler kazanılır, Tuna ve Sava boylarında Epir ve Teselya Ovalarında büyük ordular dolaşır; düşman muvaffakiyetlerinde Meryem hayalleri, Türk muzafferiyetlerinde yeşil sarıklı gaip [görünmez] erenler işe karışır ve Türk askerliğinin sevkulceyş [stratejik] ve tabiye [taktiksel] yolunda bulup tatbik ettiği esaslar, kaideler ve prensipler akla bile getirilir. Eğer denizde ve karada 14’üncü asrın en yüksek sevkulceyş ve tabiye kifayeti [yeterliliği] gösterilmeyerek her şey lahuti [ilahi] yardımlara bırakılsa idi Osmanlı Hükûmetinin bir Avrupa imparatorluğu olmasıyla tetevvüc eden harekât, hiçbir devresinde muvaffakiyete eremezdi. 1354-1376 Harbi’nin mahiyetini meydana koymak için Bizans’ın Maltepe Muharebesi’nden sonraki vukuatını kısaca hatırladıktan sonra, Gelibolu zaptını masalların müdahalesinden kurtarmak, deniz hükûmetlerinin bu sıralarda nelerle uğraştıklarını nazarıdikkate almak [gözönünde bulundurmak] ve harbin inkişafında [gelişiminde] bahri tahayyülleri [denizle ilgili hayalleri] gözden geçirmek lazımdır.

